

1970

1970

1970

1970

1970

1970

(1970)

'baerne'

1970

1970

1970

1970

MAANDELIJKSE UITGAVE

1970

HISTORISCHE KRING "BAERNE"

(waarin opgenomen:

1970

1970

Nummer 6

oktober 1976

Redactie:

mevr. L.M.Bijvanck-Dingemans

J.Kruidenier

G.Brouwer

(correspondentie-adres: mevr.Bijvanck, Van Reenenlaan 10, Baarn-tel.12817)

LEDENLIJST

Bedankt als lid hebben:

Mevr. A.M.Jens-Ligtermoet, Krugerlaan 11, Baarn en
de heer W. van Gorcum, Stationsplein 12, Baarn.

LEZING MET DIA'S OVER MOLENS

Spreker is de heer D.Prins uit Rijsenhout. Zie voor tijd en plaats de agenda. De heer Prins, lid van de Vereniging "De Hollandse Molen" vertelde mij zojuist dat hij in de loop van de tijd meerdere lezingen heeft gehouden. En ook door middel van het organiseren en leiden van excursies, het verzamelen van documentatie, het maken van propaganda voor molens en het maken van dia's de belangstelling voor de molen wil proberen te vergroten.

De heer Prins is vroeger molenaar geweest; zijn kennis van dit onderwerp én het feit dat de op 24 november a.s. te vertonen dia's op een groot scherm zullen worden geprojecteerd, de dia's zijn overigens van het formaat 6 x 6, zullen naar mijn mening deze avond zéér interessant maken. De lezing duurt plm. 1 3/4 uur; een pauze wordt vanzelfsprekend ingelast.

➡ KOMT ALLEN NAAR DEZE LEZING ←

BIJ DE FOTO'S:

Tentoonstelling Peru, gehouden in "Patria", begin september j.l.
(Foto's gemaakt door Martin v.d.Boogaard en Jan Konst).

BAARNS GEMEENTEHUIS

of de lotgevallen van een schoutenhuis en omgeving
(slot)

Uitbreiding der bezitting

In 1844 verkreeg jkvr. Six nog dat het voetpad, hetwelk over haar terrein van de toen genoemde Utrechtsestraat (eertijds Holleweg, nu Laanstraat geheten) achter de huizen met het rieten dak en langs het eerder genoemde huis van Dirk Kuipers "De Verroeste Schaar" naar de Soestdijkerstraatweg, ook Hilversumse weg genoemd, liep -Stationsweg- verlegd werd naar wat nu de Oranjestraat heet.

Ruim twintig jaar heeft jkvr. Six alles het hare mogen noemen, en toen 20 januari 1866, de dood zijn grimmige handen naar haar uitstrekke, was haar testament (24 mei 1860) gemaakt van kracht, waarbij haar zuster en zwager mevrouw J.Ph.van Herseele-Six, eigenaresse werd van alles wat zij bezat. Alleen had zij voor haar zwager een beperkende bepaling, namelijk als haar zuster overleed en hij, na haar dood, niet hertrouwde dan behield hij levenslang het vruchtgebruik van haar nalatenschap.

De heer van Herseele⁺) heeft deze bepaling geëerbiedigd (protocol bij notaris J.Crommelin jb te Amsterdam) en tot zijn laatste ure, dat in 1899 kwam, gestand gedaan. Hij was in Baarn een geziene persoonlijkheid, gelijk zijn geschilderd portret in de Herensociëteit aan het Stationsplein bewijst.

Van 1809 tot 1889 was "Mes Délices" in het bezit der familie geweest, maar op 20 mei 1889 kwam alles te Amsterdam in veiling.

Laatste eigenaars

Het huis met nagenoeg alles wat behoorde tot het acht hectaren groot bezit, werd nu het eigendom van de heer E.Stoop te Amsterdam. Deze bracht grote veranderingen in het huis aan. Het werd geheel gemoderniseerd; ramen verlaagd, de schuur en de stal afgebroken en tot woning ingericht.

Doch ook hij ervoer, dat alle aardse goedslechts een tijdelijk bezit is en bij de dood moet worden achtergelaten. Zo bleef zijn weduwe tot 1906 eigenaresse van huis en omgeving, toen zij 26 maart 1906 het voor f 36.000,- aan de gemeente Baarn overdeed.

Maar mevrouw Stoop stelde één voorwaarde, en wel deze. Zij had op de uiterste hoek van haar terrein, waar nu de Oranjestraat, Leestraat en Stationsweg een viersprong vormen, een koepel staan; die plek wilde zij gereserveerd zien, om voor haar een kleine villa te bouwen. Zij heeft haar wens verkregen. Zo verrees hier voor haar in 1908 de villa "Quatre Bras", de viersprong.

Nu deze villa (Stationsweg 24) door de gemeente Baarn ook is aangekocht, inwendig veranderd en verbouwd en met de in oktober 1959 aangekochte huizen, hoek Nijverheidstraat, Stationsweg en het Oranjepark met het politiebureau met het gemeentehuis één geheel uitmaken, is alles weer in één hand.

+)De heer van Herseele was raadsheer in het Provinciaal Gerechtshof van Noord-Holland, woonde te Amsterdam, Keizersgracht 683, bij de

De oude herenhuizinge werd afgebroken, en bij de afbraak kwam men tot de ontdekking, dat zich daarbij een steen bevond waarin het jaartal 1741 gebakken was. In een der zolderbalken wond men eveneens dit jaartal. Honderdvijfenzestig jaar waren de vijfers verborgen gebleven en was het huis een sieraad voor de oude Brink geweest. In 1906 afgebroken, moest het plaats maken voor een door de heer De Boois, directeur van gemeentewerken, ontworpen nieuw gemeentehuis, welks bouw voor f 50.196,- was aangenomen. De bouwkosten zullen, na de inrichting en aankleding, de kluis op de eerste verdieping, wel niet beneden de ton zijn gebleven.

Later vond -bij de uitbreiding der gemeente- meer dan één inwendige verandering plaats. Enkele diensten, waaronder publieke werken moesten buiten het gebouw onderdak vinden. Thans zijn op het terrein, zoals het zich in 1866 vertoonde met het gemeentehuis bijeengebracht de diensten van politie, ontvanger en sociale zaken en speelvelden voor de sport.

Echter, er zijn veranderingen op komst. De plannen tot afbraak van het bestaande gemeentehuis zijn nog op de agenda. Daar zal een nieuw gebouw verrijzen, waarin alles kan worden ondergebracht, wat nu verspreid in de gemeente ligt.

Hopelijk wordt dan ook voor Baarns oudheidkamer een plaats ingeruimd, in een te bouwen cultuurcentrum, waarin onderscheiden verenigingen haar thuis mogen vinden en een behoorlijke ruimte krijgen, om tot ontplooiing te komen.

J.K. van Loon.

Overgenomen uit "Oud-Utrecht", jaargang 36 (1963), nummer 12.

VERGULDAVOND

Op dinsdag 16 november a.s. zal door de Historische Kring een "verguld-avondje" worden georganiseerd. Plaats: Gebouw voor Christelijke Belangen, gelegen aan de Leestraat. Tijd: 20.00 uur. Onder de deskundige leiding van mevrouw Astro kunnen de leden zich naar hartelust uitleven in het koekbergguldens; terwijl een toepasselijk verhaal (niet té lang) zal worden voorgelezen.

Belangstellenden dienen zich voor 11 november a.s. op te geven bij mevrouw Bart, tel. 16970.

De avond gaat slechts door bij voldoende deelname; d.w.z. minimaal 10 mensen. De aan deze avond verbonden kosten zijn f 7,50 per persoon (ter bestrijding van de kosten van het benodigde materiaal).

LITERATUUR

"Vredenburg", een uitgave van de Stichting jr. Jacob van Eyck, in samenwerking met het Bureau Voorlichting Gemeente Utrecht.

Prijs f 5,-

Verkrijgbaar in o.a. de informatie-winkel over Utrecht, vlak bij het Vredenburg.

TIJDSCHRIFT WESTERHEEM

Op verzoek van de Historische Kring heeft de Baarnse Openbare Leeszaal een abonnement op de uitgave "Westerheem" van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland genomen. Vanaf midden vorig jaar. Zou juist blijkt, dat de 1975 nummers door de Leeszaal zijn verkocht (vermoedelijk als gevolg van een opruiming van tijdschriften); jammer. Het bestuur zal vragen of het mogelijk is dit niet te herhalen.

Heeft één van onze leden deze nummers? Zo ja, dan graag bericht aan de redactie.

WERK GROEP OUDHEIDKAMER

Op een vrijdagavond bij mij thuis:

Een zoon vraagt aan zijn broer "Waar is moeder". Antwoord: "die is naar de ouwe zoi".

Zo wordt er door meer mensen over de oudheidkamer gedabht. Er staan daar echter veel mooie dingen, die helaas niet tot hun recht komen in kasten en dozen.

Het is de grootste wens van de werkgroep om een echte oudheidkamer in te richten met o.a. vitrines waar van alles in uitgestald kan worden. We weten dat hier aan veel bezwaren kleven, zoals een geschikt pand (liefst in het centrum), bewaking enz. Maar het zou ook meer in de belangstelling van een groter publiek komen te staan. Misschien komt het er nog eens van.

Jo v.d. Brink.

VERSLAG DIAVERTONING op vrijdag 29 oktober jl. in de oudheidkamer (op verzoek van mevrouw Grootendorst). ??

Wijme de Ruij!

Om acht uur waren er in de oudheidkamer zo'n twintig mensen aanwezig. De dag ervoor had mevrouw Overeem op de vergadering van de archeologische werkgroep de leden verzocht eens op de diavoorstelling te komen kijken. Het begon met een paar dia's van kasteel Ter Eem, daarna werden dia's van de Eem zelf vertoond met o.a. de Grote en de Kleine Melm, twee hoekjes bij de Eem. Er waren ook vele dia's over Paleis Soestdijk, waarbij enkele fouten naar voren kwamen. Op de ene dia stond het Paleis afgebeeld met de twee zijvleugels en met het onderschrift 'Het Paleis omstreeks 1800'. Op een andere dia stond het Paleis zonder vleugels afgebeeld, maar met het onderschrift 'Het Paleis in 1815'. Zo zie je, dat de tekenaars het toen nog niet zo nauw namen met het vastleggen van gebouwen. Er waren ook vele dia's bij van Lage Vuursche en ook van de twee kerkjes in Eemnes. De laatste dia's waren door mevrouw Grootendorst genomen bij de opgraving van de skeletten bij de Pauluskerk en van de beklimming van de toren. De diavoorstelling was om ongeveer kwart voor 11 afgelopen.

Martin van de Boogaard.

ARCHEOLOGISCHE OVERBLIJFSELEN IN DE OMGEVING VAN BAARN

Enige leden van de Werkgroep "Gooi- en Eemland" hebben in de zomer van 1953 een paar speurtochten ondernomen in de omgeving van Baarn en de bossen van de Lage Vuurse, om na te gaan, wat er op het ogenblik nog teruggevonden kan worden van hetgeen in het verleden over grafheuvels e.d. werd bericht.

Evenals overal in het Gooi en omgeving hebben ook hier verschillende grafrovers hun lusten botgevierd, maar daarnaast hebben beginners op het gebied van wetenschappelijk onderzoek, gevolgd door meer deskundigen, opgravingen gedaan en over de resultaten daarvan zijn in onkele krantenberichten alsmede in het boek van Prof. J.A. de Rijk 'Wandelingen in Gooi en Eemland' en in dat van T. Pluim 'Uit de geschiedenis van Baarn' een aantal gegevens te vinden. Maar deze aanwijzingen zijn meestal vrij gebrekkig en bovendien heeft herhaalde ontbossing en nieuwe beplanting het moeilijk gemaakt de beschreven plaatsen terug te vinden. Nog bezwaarlijker wordt het, wanneer de terreinen in akkerland zijn veranderd of als de oude wegen verlegd zijn, zodat men aan de oude aanwijzingen niet veel meer heeft. Het onderzoek werd echter buitengewoon vergemakkelijkt, doordat één der leden, de heer Joh. Hepp (inmiddels overleden) uit Baarn, de omgeving reeds terdege had verkend en gesteund door zijn ervaringen, gelukte het dan ook verschillende archeologisch belangrijke plaatsen te lokaliseren en op de stafkaart vast te leggen.

De eerste teruggevonden grafheuvels liggen in de onmiddellijke omgeving van het Baarnse spoorraaijn. Zij werden onder auspiciën van Prof. Dr. A.E. van Giffen in 1926 door Baron van Heerdt te Baarn opgegraven (Pluim, 1927, 1932). De eerste heuvel is vrij laag en was vroeger reeds bij het omspitten van de grond bijna vernield. Er werd dan ook niets van betekenis gevonden, maar blijkbaar waren er toch voldoende gegevens om hem in het Bronzen tijdperk te dateren. De tweede, die iets meer het bos in ligt, zou uit het Steenen tijdperk zijn. Men vond daarin een "prachtige klokbeke", die echter, volgens het bericht, door een hond in stukken gegooid werd, toen hij stond te drogen (Pluim, 1927). Deze ging dus voor ons verloren, maar datzelfde geldt eveneens voor de andere aan het daglicht gebrachte vondsten. Zij zijn in particuliere verzamelingen terecht gekomen en sindsdien is er niets meer van bekend.

Een ander grafheuvelterrein moet aan de Hilversumseweg, tegenover het bekende "Zouthuisje" gelegen hebben. Hier zou een drietal grafheuvels zijn geweest, waaronder "de mooiste van Baarn". Deze zijn in 1928 onder toezicht van Prof. Van Giffen ontgraven (Pluim, 1927, 1932). Zij dateerden uit de Bronstijd, maar er zijn ook latere bijzettingen van grafurnen in gevonden. Het terrein waar de grafheuvels gelegen zouden hebben, is echter vergraven, zodat er geen spoor meer van te vinden is.

Volgens een mededeling van Pluim (1927, 1932) zou er een aantal grafheuvels gelegen zijn bij een kruispunt van de zg. Hessenweg en de weg van de Lage Vuurse naar de Soestdijkerstraatweg. Deze Hessenweg staat op de tegenwoordige kaarten als Berkenweg vermeld en waar deze de weg kruist die van de niet meer bestaande tol op de Soestdijkerstraatweg naar de Lage Vuurse leidt, bevinden zich inderdaad nog een zestal heuveltjes, die de beschreven grafheuvels kunnen zijn. Hun ligging, ook ten opzichte van elkaar, komt tenminste precies overeen met Pluim's beschrijving. In 1893

waren daar bij het spitten drie geraamten en een bronzen bijl voor de dag gekomen. De arbeider die daar werkzaam was, vond in de borst van één der geraamten een bronzen lanspuut, die hij natuurlijk kapot sloeg .....!!! J.C. Baron d'Aulnis de Bourouill, gemeente-archivaris van Baarn heeft toen daar in de buurt verder laten graven, vond echter alleen een laag keien, wat houtskool, drie geraamten en een urn (Pluim 1910). Maar vroeger, omstreeks 1840, had Dr. W. Moll, de vroegere predikant van de Lage Vuurse en bekend kerkhistoricus, hier veel gegraven en "veel gevonden".

In het park van kasteel Drakesteyn bevinden zich eveneens verschillende grafheuvels. Deze zijn in 1927 en 1926 ontgraven, waarbij zij "zeer merkwaardige" vondsten opleverden. Het enige positieve bericht, dat hierover tot ons is gekomen, zegt dat er om een der lijkheuvels een walletje van keistenen stond en dat aan de oostzijde twee grote, zware stenen rechtop stonden, aangevuld met grind en kleinere stenen, benevens enig zand; hieromheen liep een zuiver cirkelvormig, zwart grondspoor, blijkbaar afkomstig van een houten palissadering, en rondom deze heining was een brede strook grond met stenen geplaveid. In de heuvel vond men een bijl van dioriet en een vuurstenen mes, (Puim 1932).

Vlak bij de Lage Vuurse heeft een molen gestaan en ook daarbij zouden grafheuvels te vinden zijn. Door inlichtingen, die de zoon van de vroegere molenaar verstrekte, konden wij de oude molenheuvel terug vinden, die thans midden in een bos ligt en zelf ook bebost is. Van de grafheuvels was echter geen spoor meer te vinden, maar hier kan de dichte begroeiing van de omgeving een rol spelen; er zijn namelijk verschillende gedeelten, waar wij niet in door konden dringen. Onze zegsman had echter in zijn jeugd gezien, hoe bij het rooien van een, op één der grafheuvels staande, zware eik een grote urn te voorschijn kwam.

In 1918 schreef Pluim, de latere archivaris van Baarn, dat hem gewezen werd "een soort huneschans, bij een meertje, midden in het Vuurse bos". Dr. L. J. F. Janssen, toenmaals directeur van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, had reeds in 1853 deze omwalling bezocht, maar zij was voor hem een raadsel. In de Baarnse Courant (Februari 1919) vertelt J. W. Knoppers Kzn, hoo in zijn jeugdtijd, omstreeks 1860, in deze plassen "enige ronde eilandjes tamelijk hoog boven het water uitstaken". Hij fantaseert, dat 'er hutten van molenbranders hadden gestaan, die omstreeks 800 hier houtskool gevonden zouden hebben. Misschien deed hij dit aan de hand van houtskoolvondsten. Op het ogenblik bevindt zich daar een plas, het Pluismeer, met aan een zijde een dubbele wal met een vrij diepe greppel ertussen en aan de beide buitenzijden nog een greppel. Een aanduiding van wat het geweest kan zijn, is tot heden niet gevonden.

Ongeveer in dezelfde buurt zou, volgens Knoppers in genoemd artikel, een tumulus gelegen hebben. "In de maneschijn der herinnering, zie ik de heuvel duidelijk liggen, dicht bij de Hessenweg, links of rechts in een hoek der heide, evenver van het landgoed Pijnenburg als van domein Soestdijk, misschien 300 schreden van beide. 't Zag er zó uit: in het midden een ronde plek, misschien vier voet hoger dan de heide, en rijk begroeid met struikheide en stravellen. Op enige afstand rondom was een ronde inzinking, waaruit nog twee dammen naar het midden leidden. Eén dam wees naar het bos van Pijnenburg; de andere, rechthoekig daarop, naar het bos van Drakesteyn.

in het zelfde jaar (1919) iets dergelijks: "Niet ver van daar (nl van de grafheuvels dicht bij de Vuurse zelf) mocht ik op aanwijzing van Jhr. Mr. de Braauw, van Buitenzorg, dezer dagen een prachtig exemplaar van een koepelgraf ontdekken, zestig schreden in de omtrek en tien schreden van de voet af omgeven door een brede thans droge gracht. De vier toegangen liggen volgens het kompas op de vier windstreken. De heuvel is met een dikke laag humus bedekt en bestaat zelf uit zand en grint. De bomen op de heuvel en in de gracht zijn omstreeks 250 jaar oud". Er is géén grafheuvel gevonden, die aan een der beide beschrijvingen precies voldoet.

Daarentegen is er wél een soortgelijke grafheuvel gevonden bij het Roskammerspoor, waarvan het volgende gezegd kan worden: De heuvel heeft een doorsnede van ca. 15 meter en is ongeveer twee meter hoog. Op een afstand van ca. 8 meter loopt er een greppel omheen, die ongeveer $1\frac{1}{2}$ meter breed is. De vier toegangswegen, dammen door de greppel, zijn precies op het kruis aangebracht, maar niet op de vier windstreken georiënteerd. Het terrein is begroeid met 30 à 40 jaar oude denbomen. Naar ons door een boswachter werd medegedeeld, heet deze grafheuvel in de volksmond "Koningsgraf" of "Zeven Koningsgraven"; misschien staat deze laatste naam in verband met de ligging, nl. op het terrein van de vroegere hoeve "De Zeven Linden". Volgens verdere mededelingen van de boswachter zouden om de heuvel heen zeven koningen begraven zijn, maar de hierbij gegeven uitlegging wees erop, dat men de dammen in de greppel voor graven aanziet.

Een misschien ook oude plaats is de even ten westen van de le Amaliaaan, in het Koninklijk Domein-bos liggende "Paardenkuil". Het is een vallei, die aan de éne zijde begransd wordt door een rij natuurlijke heuvels en aan de andere zijde door een blijkbaar kunstmatige wal. Het is niet onmogelijk, dat deze kuil op één lijn gesteld moet worden met tal van soortgelijke kuilen, zoals de verschillende Moordkuilen, Wolfskamers, Solse Gat, Balloërkuil enz. Er is alle reden om aan te nemen, dat in deze kuilen eertijds een ritus van dood en herleving werd voltrokken, waardoor ingewijden tot volgelingen werden van de oorspronkelijk in de eerste plaats als Dodengod - en daarmee als Onderwerelds- en Inwijdingsgod- optredende Wodan (Van der Zuylén 1953). Het paard, als dodenpaard, speelde hierbij een zekere rol. Het is hier niet de plaats om daar nader op in te gaan, maar de ontdekkingen der laatste jaren zijn een gereede aanleiding om deze kuilen met de oude inwijdingsriten in verband te brengen.

Literatuur

Pluim, T.	Iets over de Lage Vuurse	Baarnse Courant 22 september 1910
" "	Oude Vondst aan de Vuurse	Baarnse Courant 29 april 1918
" "	Grafheuvels aan de Vuurse	Baarnse Courant 3 februari 1919
" "	Baarnse grafheuvels	Eembode 20 september 1927
" "	Uit de geschiedenis van Baarn	Hilversum 1932
Zuylén, B.J. van der,	Noord-Europese Mysterieën en Inwijdingen in de Eudheid	Uitg. Thule. Hilversum, 1953

F.E. Farwerck

(Dit artikel werd ontvangen van de heer P. Tieleman. Dank! Red.)

DE V U U R S T E E N K O E R I E R

Mededelingen van de Archeologische
Werkgroep

VERSLAG VAN DE VERGADERING

gehouden op 28 oktober jl. ten huize van Siebe Remery

1. Opening

Erg gelukkig was onze nieuwe voorzitter, Betty Overeem, met het grote aantal aanwezigen, en wel in het bijzonder het de hoeveelheid "jongens" van onze werkgroep. Wederom met een agenda in de hand, ditmaal eigenhandig geschreven door Bart Braat werden de volgende punten besproken.

2. Bestuursmededelingen

Grimmestein: dit wordt zo langzamerhand een vast punt op de agenda. Nog steeds zijn de koeien niet uit het land, dus een ieder nog even geduld. Misschien eind november ?

Jan Konst heeft contact opgenomen met de Nederlandse Kastelenstichting, om nadere inlichtingen te verkrijgen over kasteel Grimmestein. Martin v.d. Boogaard en hij zullen voorts zitting nemen in de werkgroep Grimmestein, waartoe ook behoren: Betty Overeem, Bart Braat en Siebe Remery.

De Eult: de brief naar de intendant van paleis Soestdijk moet nog verstuurd worden. Toestemming zal gevraagd worden voor het graven in de toekomst. M.a.w. aan dit project zal voorlopig niet begonnen worden.

3. Activiteiten

Terreinverkenningen: het tijdstip van verzamelen is iets verlaat: iedere eerste en derde zondag van de maand om 9.15 bij het station of 9.30 bij restaurant Groot Kievitsdal. Dit laatste voor degenen onder ons, die niet zo'n eind wensen te fietsen en liever meteen naar Kievitsdal gaan, aangezien wij ons toch voorlopig zullen blijven concentreren op dit gebied. De terreinverkenningen gaan altijd door; regen, hagel, sneeuw etc. kunnen ons niet weerhouden.

Bart Braat zal de door ons gevonden grafheuvels intekenen en te zijner tijd doorgeven aan het ROB. Tevens zullen meer gedetailleerde kaarten besteld worden bij de Topografische Dienst in Delft.

De tentoonstelling in het Allard Piersonmuseum in Amsterdam zal, indien hiervoor belangstelling bestaat, bezocht worden in de maand januari van het volgend jaar.

Het plan, een excursie te organiseren naar Toterfaut-Halve Mijl in Noord Brabant, waar zich veel grafheuvels bevinden uit de Hilversum kultuur, zal uitgesteld worden. Deze excursie zal toch wel een hele zondag in beslag nemen, wat voor veel aanwezigen bezwaarlijk is.

4. Geen schatgraverij

Het is ons zo langzamerhand voldoende bekend, dat er in vroegere tijden veel opgegraven is, zonder dat men een plaatsaanduiding bij de vondstgenoteerd heeft en zonder dat men het gebied, waar men de vondst gedaan had, voldoende had nagezocht. Zodoende staan de musea vol met potten, urnen e.d. zonder dat men weet waar ze vandaan komen en hoe oud ze zijn.

Daarom wordt aangeraden een eventuele vondt onmiddellijk te melden, zodat deskundigen dit gebied, de bodem e.d. grondig kunnen onderzoeken.

Bij eventuele oppervlaktevondsten kan men volstaan met het melden van de vindplaats.

5. Rondvraag

- Annie van Honstede heeft in de afgelopen tijd het museum te Enschede bezocht, en meldt ons dat de daar aanwezige kollektie niet zo bijzonder interessant is; niet geschikt voor een excursie.
- Siebe Remery meldt ons, dat de heer Heupers uit Soest vele gesprekken heeft gevoerd met oud-Baarnaars. Dit bericht zal doorgegeven worden aan Gerard Brouwer (werkgroep Interviews en Reportages).
- Tevens heeft hij een erg mooi boek over het leven in de late Middeleeuwen te Utrecht. De titel van dit boek zal door Bart Braat worden doorgegeven aan de bibliotheek, zodat deze het boek kan bestellen.
- Jojada Verrips vraagt, of het mogelijk is de scherven, die zich in de oudheidkamer bevinden te restaureren. Bep Grootendorst geeft hierop een ontkennend antwoord, daar deze scherven eigendom van de gemeente zijn.
- Voorts vraagt hij naar de voortgang in het organiseren van een cursus palografie, die eventueel gegeven zal worden door de heer Verkruyssen. Het algemeen bestuur zal hierover benaderd worden.
- Bep Grootendorst vertelt ons over de activiteiten van de werkgroep Oudheidkamer. Zij organiseren 29 oktober een dia-avond voor een ieder die komen wil. Het gaat hier om dia's met afbeeldingen die men niet precies kent. Misschien zijn er onder de aanwezigen mensen, die kunnen helpen.
- Bovendien meldt zij, dat er in de oudheidkamer, naast vele scherven ook nog resten van een urn uit een grafheuvel zich bevinden. Niemand weet alleen hoe oud en waar vandaan -een typisch voorbeeld van schatgraverij.
- Betty Overeem vertelt, dat er in Winterswijk enorme afgravingen zijn, waar men veel fossielen kan vinden. Zij, die hier al eens geweest zijn, ontkennen dit echter.
- Voorts maakt zij de datum van de excursie o.l.v. Hans Fokkens naar de Lünenburgerheide bekend: 25, 26 en 27 maart 1977.

??
Zo is het met

De volgende vergadering zal plaats vinden op 30 november a.s. ten huize van Bep Grootendorst, Van Beethovenlaan 5. Aanvang 20.00 uur. Dr. J.A. Bakker, archeoloog, zal ons deze avond het een en ander komen vertellen over hunebedden. Komt dus allen!

Noortje Bijvanck.

NAERDINCKLANT

De afdeling Naerdincklant van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland is zeer actief. Zo vordert de opgraving van het slot Ruijsdael gestaag, hoewel er een chronisch tekort aan mankracht te melden is. Op vier november worden er weer lezingen gehouden, terwijl op 13 januari 1977 de ledenvergadering zal worden gehouden.

Voor inlichtingen kan men terecht op de Eemnesserweg 47 in Blaricum of onder telefoonnummer 02153-15350.

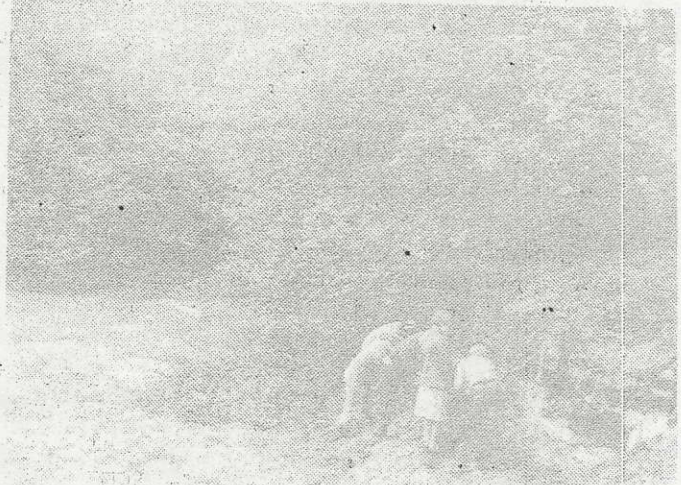
(Uit: Goois Weekblad 13.10.1976).

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Faint, illegible text on the right side of the page, partially overlapping the first image.

Several paragraphs of faint, illegible text located in the middle-left section of the page.

Bottom section of the page containing several paragraphs of faint, illegible text.

VERSLAG VELDKVERKENNING 17 oktober 1976.

Om ongeveer negen uur waren we op het Stationsplein. We vertrokken van hieruit naar restaurant Groot Kievitsdal. Dhr. Fokkens ging deze keer ook mee, maar reed met de auto voor uit. We gingen dezelfde grafheuvel als de vorige keer opzoeken, om hem wat nauwkeuriger op te meten.

Daarna hebben we nog een aantal grafheuvels gevonden, twee samengegroeide en één tegen een heuvelrug geplakt, waarover wij het ROB te zijner tijd zullen berichten. Daar een van de heuvels zeer hoog is, was volgens de heer Fokkens een datering uit de Bronstijd waarschijnlijk.

Daarna heeft de heer Braat nog enkele kaartjes gemaakt. Na afloop gingen wij -behalve mevrouw Westerling- wat drinken in Groot Kievitsdal. Er waren voor zo'n leuke aktiviteit maar weinig (?) mensen.

Martin van den Boogaard en Jan Konst.

BIJ DE FOTO'S

Veldverkenning van de archeologische werkgroep op zondag 5 oktober jl. De verkenning vond plaats in de nabijheid van "Groot Kievitsdal".

(foto's gemaakt door Martin v.d. Boogaard en Jan Konst)

De tegenover bladzijde 1 afgedrukte foto's van de Peru tentoonstelling en de op pagina 10 geplaatste foto's van de veldverkenning kunnen bij Martin v.d. Boogaard besteld worden; tel. 15033.

DE WESTFRIESE BOER IN DE BRONSTIJD

Een paar dagen geleden heb ik een bezoek gebracht aan het Westfries Museum te Hoorn. Nadat op mijn gebel de deur van het slot ging, bleek ik de enige bezoeker te zijn. De schoonmaak was in volle gang, wat een troep komt er zo na één seizoen te voorschijn uit amforen en andere waardevolle oudheidkundige stukken. Struikelend over de stofzuiger en andere schoonmaakartikelen belandde ik tenslotte via een kleine tentoonstelling over Romeinse opgravingen in Noord-Holland, op de expositie "De Westfries Boer in de Bronstijd".

Een aardig begin is een inleiding over het hoe en waarom van de archeologie. Aan de hand van foto's en teksten wordt alles duidelijk toegelicht. Helaas ontbreekt iedere aanwijzing wat te doen met eventuele vondsten en ook laat men het probleem van de schatgraverij open en bloot liggen!

Hoe leefde men nu in de prehistorie. We mogen rustig aannemen dat iedereen boer was en uitsluitend voor eigen gebruik verbouwde. Hiertoe gebruikte men allereerst de spade. Deze werd aanvankelijk uit één stuk hout vervaardigd, pas na de bronstijd, toen het ijzer in gebruik kwam, werd de onderkant hiermee verstevigd. In Nederland is nooit een houten spade gevonden, wel treft men er soms bij opgravingen sporen van aan, die aantonen dat de akkers voor het ploegen hiermee bewerkt zijn.

Verder beschikte men over een zeer eenvoudige ploeg, het zg. eergetouw. Het werd door runderen getrokken, het paard was in die tijd als trekdier nog onbekend. De ploegsporen van het eergetouw zijn, wanneer de bovenste grondlaag verwijderd is, als donkere krassen in de ondergrond zichtbaar.

Voor de boer uit de bronstijd was het oogsten een zeer tijdrovende bezigheid. Men deed dit werk met sikkels, die een licht gebogen blad van vuursteen of brons hadden. Op de expositie zijn een paar prachtige exemplaren van vuursteen te zien. Het frappante is, dat ze ongelooflijk mooi glimmen, alsof ze geveerd zijn. Dit schijnt echter na veelvuldig gebruik te komen door een stof die in het koren zit.

Door opgravingen heeft men aan de hand van grondsporen kunnen vaststellen dat het koren waarschijnlijk tijdelijk eerst in greppels werd opgeslagen. Elders kende men wel houten bouwwerkjes voor dit doel, maar door gebrek aan hout (Westfriesland was in die tijd een kale vlakte) loste men dat probleem hier op deze manier op. Hoe het graan gedorst werd weet men nog niet.

Wat at men nu in de bronstijd? Er zijn wel graankorrels van gerst en tarwe gevonden en deze gewassen zullen een belangrijk deel van het dagelijks menu hebben uitgemaakt. Verder rund-varkens-sbhapen of geitervlees. Soms de opbrengst van de jacht op wilde zwijnen en reeën.

Ook bonen en erwten werden geteeld en natuurlijk had men wilde eetbare planten evenals bessen, peren, appels en hazelnoten. Wilde honing werd vanaf de vroegste prehistorische tijden verzameld en ook de bereiding van zout uit zeewater kende men in die tijd al.

Hoe de behuizing was hebben we uitvoerig tijdens de lezing van Dr. Butler gehoord. Ook hier zijn sporen aangetroffen van de zg. langhuizen. Door het vergankelijk materiaal, hout en riet, is er niets overgebleven.

Wel heeft men veel aardewerk teruggevonden. Kookpotten, lepels, drinknappen, helaas meestal bij stukjes en brokjes worden nog vaak aangetroffen.

De meeste mensen werden in deze streek op eenvoudige wijze begraven, in een kuil in de grond. Van deze zg. vlakgraven is weinig bekend, omdat ze niet opvallen in het terrein. Opvallender zijn dan ook de grafheuvels, opgeworpen van zoden en in Westfriesland vaak omgeven door een ringsloot. Niet zelden wierp men een tweede heuvel over de reeds bestaande en soms werd dit meermalen herhaald. Grafgiften waren zeldzaam en van weinig waarde.

In de kalkrijke bodem van Westfriesland zijn de skeletten goed bewaard gebleven, zodat men zich een indruk kan vormen over de lengte, lichaamsbouw etc. van de prehistorische mens. Bij de veestapels heeft men kunnen vaststellen, dat het vee veel kleiner was dan tegenwoordig. Al met al heb ik genoten van deze kleine expositie. Juist door de niet uitgebreide opzet kon ik alles rustig bestuderen zonder helemaal "gaar" uit de kelder tevoorschijn te komen.

Ankie Westerling.

AGENDA WERKGROEP ARCHEOLOGIE

- Kursus archeologie: 8 november-Dr.L.P.Louwe Kooymans over zijn recente opgravingen;
16 november-W.J. van Tent over Landesaufnahmen
22 november-Van der Lee over stenen werktuigen
29 november-W.K.Perizonius over de relatie archeologie-antropobiologie;
-Mr.A.Knip over de evolutie van de mens, een avond met een practicum;
6 december-J.M.Fokkens met een evaluatie van de kursus.

Veldverkenningen:

Iedere eerste en derde zondag van de maand, 's morgens. Verzamelplaats 9.15 voor station of 9.30 bij restaurant Groot Kievitsdal.
Duur + 2 uur. Deze veldverkenningen gaan altijd door, weer of geen weer!
Inlichtingen: Bart Braat, Gerrit v.d. Veenlaan 2, tel. 12523

Volgende bijeenkomst:

30 november a.s. 20.00 uur bij Bep Grootendorst, van Beethovenlaan 5.
Tijdens deze bijeenkomst zal dr. J.A.Bakker uit Baarn spreken over "hunebedden".

=====

A G E N D A

=====

Dinsdag 16 november a.s. VERGULDAVOND

Plaats: zg. clubkamer op de eerste verdieping van het gebouw voor
Christelijke Belangen in de Leestraat.

Tijd: 20.00 uur.

ZIE ARTIKEL ELDERS IN DIT BLAD

Woensdag 24 november a.s. LEZING OVER MOLENS, met diavertoning.

Spreker is de heer Prins. Deze avond belooft erg interessant te worden;
een reden te meer waarom gerekend wordt op een grote opkomst van de
leden van de Historische Kring.

Plaats: het Cultureel Centrum "De Speeldoos", Rembrandtlaan 35 Baarn in
de grote zaal.

Tijd: 19.45 uur.

PROGRAMMA 1977

januari: De lezing door de heer Niemanns (lid van onze kring) zal in
januari a.s. plaats vinden. Onderwerp: schilderijen van zijn
overgrootvader (dus niet van zijn vader, zoals in "Baerne"nr. 5
abusievelijk vermeld stond).

februari: De redactie is wat voortvarend geweest met de mededeling
dat de heer Elzinga een lezing over Eemnes zou houden
in februari a.s. Dit is niet juist.
Het in februari a.s. te houden evenement zal door de werkgroep
Oudheidkamer worden verzorgd. Details volgen.

Aan dit nummer werkten mee:

P.Tieleman, Jo v.d. Brink, Martin v.d. Boogaard, F.E. Farwerck,
Noortje Bijvanck, Jan Konst en Ankie Westerling.

De tekst werd getypt door Kitty Verrips.

Beknopte inhoudsopgave:

Foto's Peru	blz.	1
Baarns Gemeentehuis	"	2
" "	"	3
Werkgroep Oudheidkamer	"	4
Archeologische overblijfselen in de omgeving van Baarn	"	5
" "	"	6
" "	"	7
De Vuursteenkoerier	"	8
" "	"	9
Foto's veldverkenning	"	10
De Westfrieze boer in de bronstijd	"	11
" "	"	12
Agenda werkgroep Archeologie	"	13
Agenda	"	14
